

Erityistä tukea opinnoissaan tarvinneet ovat motivoituneita ja sitoutuneita työntekijöitä

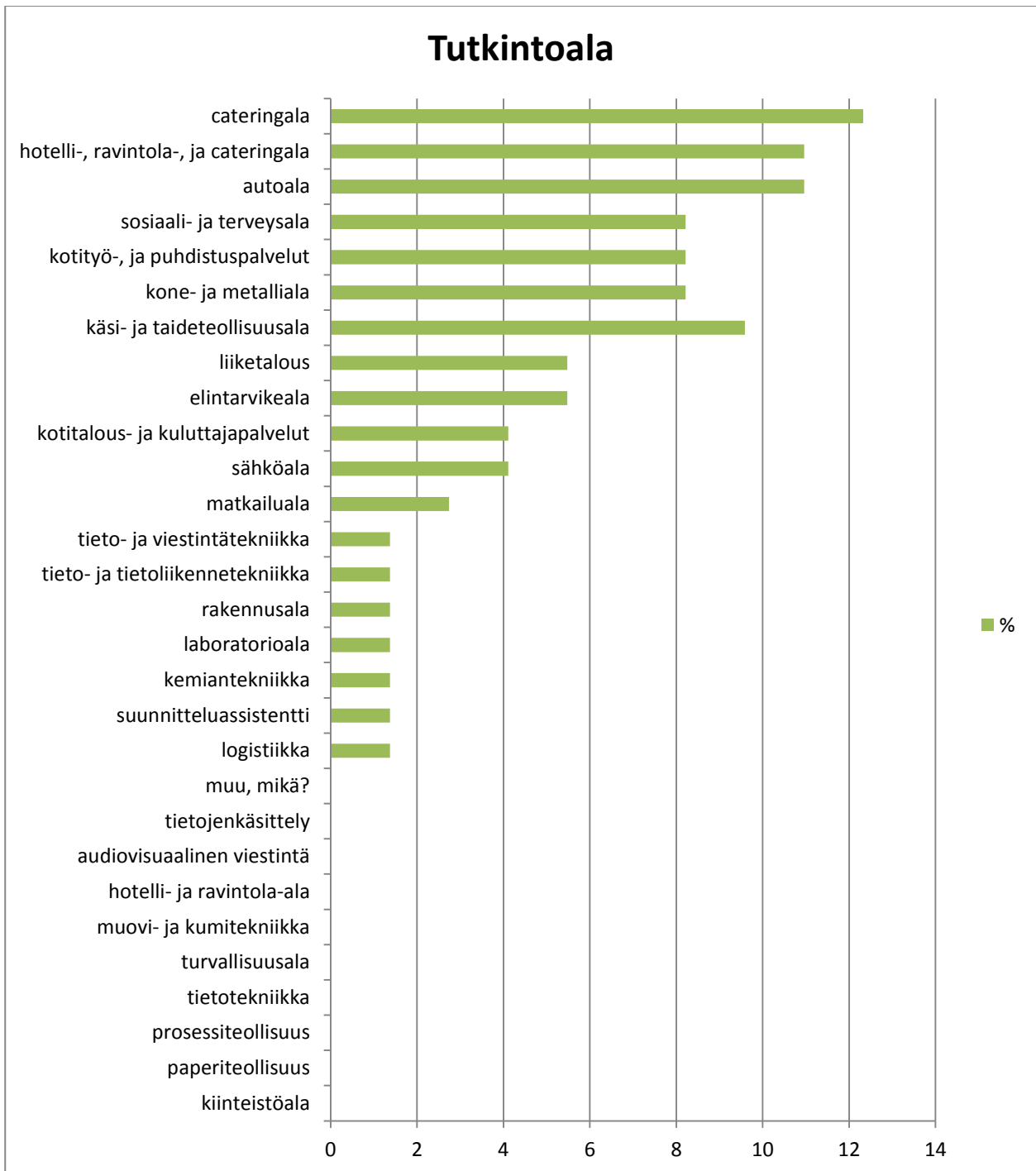
Tehdyn kyselyn tulosten perusteella vastaajien voidaan sanoa olevan tyytyväisiä sekä työhönsä että työnantajaansa

Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskuksen toimesta tehtiin syksyllä 2011 ensimmäistä kertaa Työllistymisen seuranta –kysely. Työllistymisen seuranta –kyselyn tavoitteena oli selvittää vuonna 2010 valmistuneiden tutkinnon suorittaneiden erityistä tukea opinnoissaan tarvinneiden opiskelijoiden työllistymisaste sekä työllistymiseen liittyviä mahdollisia esteitä tai palvelurakenteiden puutteita. Kyselyn valmisteluun sekä kyselyn toteuttamiseen osallistui viisi Pirkanmaalaista ammatillisen koulutuksen järjestäjää. Kumulatiivisen tiedon saamiseksi Työllistymisen seuranta –selvitys on tarkoitus toteuttaa vuonna 2012 uudelleen.

Kyselyyn vastasi yhteensä 75 ammatilliseen koulutukseen osallistunutta opiskelijaa¹. Kyselyyn vastanneiden joukossa on viidestä ammatillisesta oppilaitoksesta valmistuneita. Kyselyn tekemiseen osallistuneista oppilaitoksista on vuonna 2010 valmistunut yhteensä 162 opiskelijaa, joille on tehty HOJKS. Näin ollen kyselyn vastausprosentiksi saadaan noin 46. Vastanneiden iät vaihtelivat 19 ja 51 ikävuoden välillä, keski-ikä ollessa hieman yli 23 vuotta. Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma oli tasainen (53 % oli naisia ja 47 % miehiä). Suurin tutkintoala vastaajien keskuudessa oli Hotelli-, ravintola- ja cateringala (24 % vastanneista) ja toiseksi suurin autoala 11 %. Vastanneiden joukossa oli kuitenkin lähes joka alalta valmistuneita. Alla olevasta taulukosta näkyvät kaikki tutkintoalat, joilta valmistuneita vastanneiden joukossa oli.

¹ kaikki vastaajat eivät ole vastanneet kaikkiin kysymyksiin (siinäkin tapauksessa, että se olisi ollut mahdollista), joten vaihtelee kysymyksittäin.

Taulukko 1. Vastaajat tutkintoaloittain.

Haastatelluista oli vastaushetkellä:

42 % töissä
29 % työttömänä
15 % opiskelemassa
3 % harjoittelussa
3 % eläkkeellä
4 % työkokeilussa
1 % työpajalla
1 % armeijassa
1% äitiyslomalla

Työssä olevat

Työssä olevat (40 vastaajaa): 16 vastaajaa 40:stä kysymykseen vastanneesta oli saanut töitä heti valmistuttuaan. Kaksi vastaajaa 40:stä kertoi olleensa vuoden työttömänä ennen työllistymistä ja yksi vastaaja kertoi työllistyneensä armeijan jälkeen. Loput vastaajat olivat työllistyneet aikavälillä muutama kuukausi – puoli vuotta. 95 % työssä käyvistä on palkkatyössä ja loput harjoittelussa. 69 % vastanneista on kokopäivätyössä, 23 % osa-aikatyössä ja muutama ilmoitti tekevänsä työtunteja vaihtelevasti.

Kysymykseen 'Mitä töitä olet tehnyt valmistumisen jälkeen?' on vastannut yhteensä 59 vastaajaa. Kysymykseen tulleet vastaukset on jälkikäteen luokiteltu seuraavasti: *'hotelli-, ravintola- ja cateringalaan liittyvät työt', 'sosiaali- ja terveysalaan liittyvät työt', 'koti- ja puhdistuspalveluihin liittyvät työt', 'logistiikkaan liittyvät työt', 'käsi- ja taideteollisuuden alaan liittyvät työt', 'myyntityöhön liittyvät tehtävät', 'autoalan työt', 'rakennusalan työt' sekä 'pintakäsittelyalan työt'.*

hotelli-, ravintola- ja cateringalaan liittyvät työt: 19

sosiaali- ja terveysalaan liittyvät työt: 11

koti- ja puhdistuspalveluihin liittyvät työt: 5

logistiikkaan liittyvät työt: 3

käsi- ja taideteollisuuteen liittyvät työt: 3

myyntityöhön liittyvät tehtävät: 3

autoalan työt: 2

rakennusalan työt: 1

pintakäsittelyalan työt: 1

puutarhatyöt: 1

muut työt: 10

Seitsemäntoista 75:sta kyselyyn vastanneesta oli valmistunut Hotelli-, ravintola-, ja cateringalalta ja moni kertoikin tehneensä alaan liittyviä töitä. Vastanneiden joukossa on useampia ravintolassa kokkina tai tarjoilijana työskennelleitä, suurtaloukokkeja, keittiöapulaisia ja leipomossa työskenteleviä. Pelkästään siis hotelli-, ravintola- ja cateringalaan liittyen vastaajien työnkuvat ovat olleet hyvinkin vaihtelevia. Vanhusten parissa työskennelleitä ja siivoustöitä tehneitä on vastaajien joukossa useampia. Lisäksi muutama vastaaja kertoi työskennelleensä ohjaajana tai avustajana päiväkodissa tai päihde- ja mielenterveyspalveluita tarjoavilla tahoilla.

Kysymykseen 'Miten olet pärjännyt töissä?' tulleet vastaukset (yhteensä 61 vastaajaa²) luokiteltiin jälkepäin seuraaviin luokkiin: *erinomaisesti, hyvin, kohtalaisen hyvin, huonosti ja vaihtelevasti*. Vastaukset jakaantuivat luokittain seuraavasti:

Erinomaisesti: 8 vastaajaa
Hyvin: 37 vastaajaa
Kohtalaisen hyvin: 9 vastaajaa
Huonosti: 5 vastaajaa
Vaihtelevasti: 2 vastaajaa

54 vastaajaa vastasi kysymyksiin omista vahvuusalueista työhön liittyen. Vastaukset on luokiteltu jälkepäin seuraavanlaisiin luokkiin: *työhön kuuluvat päivittäiset tehtävät ("perushommat"), sosiaaliset taidot, työelämätaidot (oma-aloitteisuus, itsenäisyys, ahkeruus, työpaikan sääntöjen noudattaminen jne.), kaikki sujuu ja ei erityisosaamista*. Vastaajat ovat sijoittuneet luokkiin seuraavanlaisesti:

Työhön kuuluvat päivittäiset tehtävät: 20 vastaajaa
Sosiaaliset taidot: 15 vastaajaa (joista useimmat kertoivat olevansa hyviä asiakaspalveluun liittyvissä tehtävissä)
Työelämätaidot: 12 vastaajaa
Kaikki sujuu: 5 vastaajaa
Ei erityisosaamista: 2 vastaajaa

Opiskelevat

Opiskelevat (11 vastaajaa): 73 % opiskelevista opiskelee päätoimisesti, 18 % oppisopimuskoulutuksessa ja 9 % osallistuvat lyhyelle kurssille.

Työttömät

Työttömät (21 vastaajaa): Kysymyksen 'kauanko olet ollut työttömänä?' vastaukset luokiteltiin jälkikäteen seuraaviin luokkiin: *'kuukauden tai alle', 'yli kuukauden, mutta korkeintaan puoli vuotta', 'yli puoli vuotta, mutta korkeintaan vuoden', 'yli vuoden, mutta korkeintaan puolitoista vuotta', 'Kauemmin kuin puolitoista vuotta'*.

Työttömänä oloaika:
kuukauden tai alle: 3
yli kuukauden, mutta korkeintaan puoli vuotta: 3
yli puoli vuotta, mutta korkeintaan vuoden: 5
yli vuoden, mutta korkeintaan puolitoista vuotta: 6
Kauemmin kuin puolitoista vuotta: 1 (2,5vuotta)

Kysymykseen omasta käsityksestä siitä, miksi töitä ei ole löytynyt vastasi 25. 36 % vastaajista arveli työttömyyden syyn olevan se, että työpaikkoja ei ole. 12 % vastaajista oli sitä mieltä, että hakijoita samaan työpaikkaan on liian paljon, 8 % vastasi, että haastattelutilanne ei ollut mennyt hyvin ja ainoastaan neljä prosenttia vastanneista ei ollut hakenut töitä. 40 % kysymykseen vastanneista ilmoitti syyksi jonkin muun syyn kuin edellä mainitut kyselyssä valmiina vaihtoehtoina annetut syyt. Muiksi syiksi mainittiin

² Tähän kysymykseen on tullut 61 vastausta, joten voidaan päätellä, että vähintään 61 vastaajista on ollut jossakin vaiheessa töissä

haluttomuus tehdä töitä, väärä ala, oma jaksaminen ja terveys sekä työkokemuksen puute. 93 % työttömistä haluaisi saada töitä. Työtä on haettu erilaisin keinoin (alla taulukko):

Taulukko 2. Vastaukset kysymykseen 'Mitä olet tehnyt saadaksesi töitä?'

Työttömäksi työnhakijaksi on ilmoittautunut 90 % työttömistä. 87 % työttömistä ei koe, että olisi tarvinnut tukea työnhakuun. 62 % on kuitenkin vastannut, että heitä on tuettu työnhaussa. Tukea on saatu muun muassa Työvoimatoimistosta, perheenjäseniltä ja läheisiltä, tukihenkilöltä, ammatinvalintapsykologilta sekä etsivän nuorisotyön kautta. Työttömänä olevista vastaajista 61 % on ollut työhaastattelussa.

Koulutuksen merkitys

39 vastaajaa 58:sta vastaajasta kokee, että koulutuksesta on ollut hyötyä työn tekemisessä ja kahdeksan on sitä mieltä, että koulutuksesta ei ole ollut hyötyä. Lisäksi kahdeksan vastaajan mielestä koulutuksesta on ollut jonkin verran hyötyä työn tekemisessä ja kolme ei osannut sanoa, onko koulutuksesta ollut hyötyä. Hieman alle kolmannes kysymykseen vastanneista oli sitä mieltä, että parhaiten oppii työtä tekemällä.

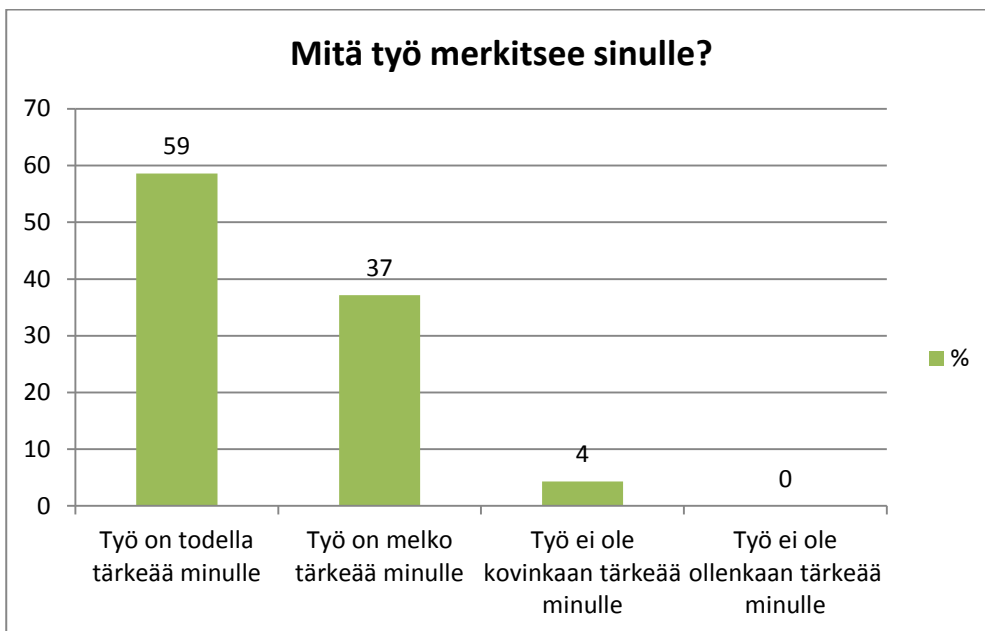
53:sta vastaajasta 36:n mielestä koulutuksessa oli käsitelty tarpeeksi työnhakuun liittyviä asioita ja 12 oli sitä mieltä, että näitä asioita olisi pitänyt käsitellä enemmän. Kolme ei osannut sanoa mitä mieltä on asiasta.

Työhön liittyvät tulevaisuuden toiveet ja työn merkitys

Vastaajista (n=45) 13 haluaisi myös tulevaisuudessa tehdä nykyistä työtään ja 11 ilmoitti haluavansa tehdä oman alan töitä. Yhdeksän vastaajaa kertoi aikovansa opiskella uuden ammatin ja kuusi ilmoitti haluavansa tehdä jotakin muuta kuin mitä tekee tällä hetkellä. Viisi vastaajaa ei osannut sanoa millaista työtä haluaisi tulevaisuudessa tehdä ja yksi ilmoitti, että mikä tahansa työ kelpaa. Edellisten vastausten lisäksi tulevaisuuden työtoiveista kysyttäessä, kerrottiin erinäisistä eri aloihin liittyvistä toiveista. Vastauksissa tuli esille esimerkiksi toiveet ravintola-, kuljetus- asiakaspalvelu-, hoito- ja pintakäsittelyalaan liittyvistä työtehtävistä. Hajontaa oli runsaasti, eikä mikään ala noussut ylitse muiden.

Kysymykseen 'Mitä työ merkitsee sinulle?' vastattiin seuraavalla tavalla (alla oleva taulukko):

Taulukko 3. Vastaukset kysymykseen 'Mitä työ merkitsee sinulle?'

Työllistymistä tukevat palvelut

Vastaajista (n=53) 29 vastaajaa kokee tietävänsä minkälaista tukea työllistymiseen voi saada omalla paikkakunnalla. 16 vastaajaa ilmoitti, että ei tiedä ja kahdeksan vastaajaa kokee tietävänsä osittain.

Työtyytyväisyys

Vastaajista (44 vastaajaa) 43 vastaajaa ilmoitti olevansa tyytyväinen työnantajaansa ja ainoastaan yksi, että ei ole. 46:sta vastaajasta 44 vastaajaa kertoi olevansa tyytyväinen työpaikkaansa ja kaksi, että ei ole.

Yhteenveto

Työllisyysaste eli työllisten osuus 15–64-vuotiaista oli marraskuussa 69,2 prosenttia ja työttömyysaste 6,2 prosenttia³ (Suomen virallinen tilasto 2011) (Suomen virallinen tilasto, 2011). Tähän kyselyyn vastanneista 42 % oli kyselyntekohetkellä töissä. Tähän tutkimukseen osallistuneiden työllisyysaste on siis koko väestöä huomattavasti heikompi. Koska kyselyyn vastaajina olivat erityistä tukea opinnoissaan tarvinneet, tulos oli toisaalta odotettavissa. Tämän tutkimuksen perusteella ei kuitenkaan ole mahdollista tehdä suoria johtopäätöksiä siitä, miksi kyselyyn vastanneiden työllisyysaste on edellä mainitun mukaisesti huomattavasti koko väestön työllisyysastetta heikompi. Tulevaisuudessa syitä tällaiselle tulokselle olisi tärkeä tutkia tarkemmin, sillä puutteita esimerkiksi vastanneiden motivaatiossa tehdä töitä, ei kyselyn mukaan ole havaittavissa (yksittäisiä vastauksia lukuun ottamatta). Työttömistä kyselyyn vastanneista lähes kaikki olisivat halunneet töitä ja lähes kaikki olivat niitä myös hakeneet.

Tilastokeskuksen julkaiseman raportin (Lehto & Sutela, 2008, 18) mukaan vuonna 2008 oli nähtävissä varsin selvää laskua ansiotyön merkityksessä. Tehdyn työolotutkimuksen mukaan vain 54 prosenttia palkansaajista piti työtä erittäin tärkeänä elämän alueena. Koko väestöön nähden tähän kyselyyn osallistuneet näkivät työn keskimääräistä tärkeämpänä, sillä 61 % tekemäämme kyselyyn vastanneista piti työtä erittäin tärkeänä. Koko väestöön nähden ratkaisevin ero näkyy kuitenkin kyselyyn osallistuneiden tyytyväisyydessä. Kun neljännes Tilastokeskuksen julkaisemaan työolotutkimukseen osallistuneista vastasi olevansa tyytyväinen nykyiseen työhönsä (Tilastokeskus 2008, 198), tähän kyselyyn vastanneista lähes kaikki (96 %) olivat tyytyväisiä työhönsä. Tässä kohden täytyy toisaalta ottaa huomioon vastausvaihtoehtojen puute nyt tekemässämme Työllistymisen seuranta -kyselyssä. Vastausvaihtoehdot tilastokeskuksen kyselyssä olivat seuraavat "erittäin tyytyväinen", "melko tyytyväinen", "melko tyytymätön" ja "erittäin tyytymätön" sekä "vaikea sanoa". Jos Tilastokeskuksen tekemän kyselyn vastausvaihtoehdot "erittäin tyytyväinen" ja "melko tyytyväinen" yhdistetään yhdeksi luokaksi, työhönsä tyytyväisten osuus vastaajista nousee 93 %:iin palkansaajista. Ensi vuonna erityistä tukea tarvinneiden opiskelijoiden työllistymistä kartoittavaa kyselyä tulisikin kehittää niin, että vastaajille tarjottaisiin samankaltaisia vastausvaihtoehtoja kuin Tilastokeskuksen julkaisemassa raportissa on esitetty. Näin kyselyn tulokset olisivat paremmin vertailtavissa Tilastokeskuksen julkaiseman raportin tuloksiin. Kyselymme vastanneet olivat tyytyväisiä paitsi työhönsä myös työnantajaansa. 98 % vastaajista kertoi olevansa tyytyväinen työnantajaansa. Koska kyselymme vastanneet ovat tyytyväisiä sekä työhönsä että työnantajaansa, on perusteltua olettaa, että vastaajat ovat työhönsä sitoutuneita ja motivoituneita työntekijöitä, jolloin samassa työpaikassa pysyminen ja parhaan mahdollisen työpanoksen antaminen on todennäköistä. Työvoiman pysyvyyden avulla työnantaja säästää esimerkiksi rekrytointiin ja perehdytykseen uppoavissa taloudellisissa kuluissa. Korkean tyytyväisyyden voidaan olettaa näkyvän myös sairauspoissaolojen vähäisyytenä, joka myös vähentää työnantajan taloudellista kuormittumista.

Kyselyn vastauksia tarkastellessa voi huomata, että vastaajat ovat valmistuneet monilta eri aloilta ja tehneet hyvin monenlaisia töitä. Lisäksi kyselyyn osallistuneet ovat vastanneet toiveisiin tulevaisuuden töistä ja toivealoista hyvin vaihtelevasti. Suurin osa vastanneista kertoi kokeneensa koulutuksesta olevan hyötyä työn tekemisessä ja kolmannes vastaajista nosti esille työssä oppimisen ja työharjoitteluiden merkityksen. Vastauksista päätellen kyselyyn osallistuneiden voidaan sanoa olevan kaiken kaikkiaan motivoituneita ja tyytyväisiä työntekijöitä, jotka kokevat työn merkityksen suureksi. Lisäksi moni uskoo työtä tekemällä oppivan parhaiten, mistä voi päätellä, että työhön tarttuminen ei ole ongelma. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet työttöminä olevat halusivat töitä ja ovat niitä myös hakeneet. Tulevaisuudessa olisi tärkeä tutkia tarkemmin erityistä tukea opinnoissaan tarvinneiden työllistymisen esteitä ja mahdollisia

³ 15–24-vuotiaiden nuorten työttömyysaste oli marraskuussa 2011 13,8 prosenttia.

palvelurakenteiden puutteita työttömyysprosentin ollessa vastaajien keskuudessa huomattavasti koko väestöä suurempi.

Lähteet

Lehto, A-M & Sutela, H. Tilastokeskus, 2008. Työolojen kolme vuosikymmentä. Työolotutkimusten tuloksia 1977 – 2008.

http://tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/isbn_978-952-467-930-5.pdf

Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [verkkajulkaisu].
ISSN=1798-7830. marraskuu 2011. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 17.1.2012].
Saantitapa: http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2011/11/tyti_2011_11_2011-12-20_tie_001_fi.html.